

ninger, for dens vedkommende, imod hvem retshandlingen er rettet, og under sidstnævnte forretninger for de bydendes vedkommende, alt for så vidt ikke fremsatte påstande eller indsigelser foranlediger forhandling for vedkommende ret, jf. dog § 495, stk. 2. Hvis en part godtgør, at det ikke har været ham muligt at antage en advokat til at udføre en retssag, kan retten beskikke ham en advokat. Beskikkelsen sker på betingelse af, at parten erklærer sig villig til at godtgøre statskassen udgifterne herved og efter rettens bestemmelse stiller sikkerhed for disse udgifter. Retten pålægger samtidig med sagens afslutning parten at erstatte statskassen dennes udgifter i forbindelse med beskikkelsen.

Advokaternes eneret omfatter kun repræsentation i form af at møde i retten og at underskrive processkrifter, jf. retsplejelovens § 261, stk. 2, men ikke udenretlig bistand, f.eks. i form af udarbejdelse af processkrifter.

Advokater kan i medfør af retsplejelovens § 136, stk. 8, under fogedforretninger give møde ved enhver uberygtet person, der er fyldt 18 år, medmindre der i mødet skal foregå forhandling om en tvist eller fogedretten i øvrigt finder sådant møde uhensigtsmæssigt. I medfør af retsplejelovens § 19, stk. 3, kan ikke-juridisk kontorpersonele bemyndiges til at træffe afgørelse i bl.a. fogsedsager, hvis der ikke skal træffes afgørelse i tvistigheder.

7.1.3. For så vidt angår spørgsmålet om, hvem der kan give møde for mandataren i retssager, følger det af retsplejelovens § 124, stk. 1, 3. pkt., at foreninger, interesseorganisationer og lignende som mandatar må udføre retssager for deres medlemmer inden for foreningens interesseområde.

Mandatarreglen i retsplejelovens § 124, stk. 1, 3. pkt., knytter sig specifikt til reglerne om, hvem der kan udøve advokatvirksomhed, og udgør således en undtagelse til hovedreglen i retsplejelovens § 124, stk. 1, 1. og 2. pkt., om, hvem der må udøve advokatvirksomhed. Mandatarinstituttet må, jf. side 66-67 i Retsplejerådets betænkning nr. 1468/2005 om reform af den civile retspleje IV, Gruppesøgsmål mv., imidlertid antages at række videre end sammenhængen med reglerne i retsplejelovens § 124, og en stor del af mandatarinstituttet, herunder tillige spørgsmålet om, hvem der i givet fald kan give møde for mandataren i retssager, er således ulovreguleret.

Der ses ikke at foreligge retspraksis, som tager stilling til spørgsmålet om, hvorvidt en juridisk person omfattes af retsplejelovens § 124, stk. 1, 3. pkt., kan møde i retssager ved andre end advokater. Bestemmelsens forarbejder synes at hvile på en antagelse om,

at kun advokater møder på vegne af organisationer mv. i mandatarforhold. Selv om der i den juridiske litteratur (Bernhard Gomard: Civilprocessen, 3. 4. og 5. udgave) ses at være en vis støtte for at antage, at en mandatar kan møde ved andre end advokater, viser en gennemgang af en lang række domme imidlertid, at bestemmelsen i en lang årække har været administreret således, at foreninger og organisationer uden undtagelse møder ved advokat, når de repræsenterer en part som mandatar.

7.1.4. Retsplejelovens forarbejder indeholder ikke nogen nærmere angivelse af, hvilke hensyn møderetsmonopolet hviler på. Den eneret, som bestemmelsen giver advokater til at udføre retssager for andre, hviler på en forudsætning om, at parter, der ønsker bistand under en retssag, skal sikres en sådan bistand fra personer, som er uafhængige og kyndige, og som har særlig viden om retssystemet. At man i retsplejeloven har lagt denne opgave i hænderne på advokaterne hænger sammen med de øvrige regler, som retsplejeloven foreskriver for advokater til sikring af advokaternes kvalifikationer og kontrollen med advokater. Advokat titlen er udtryk for en garanti for egnethed, bl.a. i kraft af de uddannelsesmæssige krav, som skal være opfyldt for at opnå beskikkelse, samt det tilsyns- og disciplinærsystem, som advokater er underlagt.

Det må endvidere antages, at møderetsmonopolet tillige hviler på et hensyn til domstolene. Ud fra det overordnede mål om en hurtig og korrekt behandling af tvister har domstolene således en væsentlig interesse i, at alle aktører i en retssag formår at bidrage aktivt til en effektivisering og koncentration af processen, herunder sikre at denne ikke forlænges unødigt. Svaret herfor kan således ikke alene påhvile domstolene, men må i høj grad også bæres af parterne og disses repræsentanter. Det gælder ikke mindst i lyset af den civile retsplejes grundlæggende principper om, at parterne – og ikke retten – bærer ansvaret for en korrekt præsentation af den aktuelle tvist. Disse forhold forudsætter derfor, at partsrepræsentanter besidder den fornødne faglige indsigt i retsplejemæssige forhold.

Advokaterne er også dem, der via rådgivning af deres klienter skal sørge for, at helt grundløse sager ikke indbringes for domstolene, idet dette medfører gene for modparten og er ressourcekrævende for domstolene.

Endelig må det antages, at møderetsmonopolet også hviler på mere overordnede samfundsmæssige hensyn. Domstolene udgør således den sidste adgang til konfliktløsning i sager, som parterne ikke har formået at løse på anden vis, og dette konfliktløsningsforum vil – i modsætning til frivillige konfliktløsningsorga-